

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici šte. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XIII.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v torek, dne 18. marca 1930.

Telefon št. 2552.

ŠTEV. 33.

Skupne ali deljene gospodarske zbornice.

Objektivni srbijanski gospodarji za skupne zbornice. — Značilen članek beograjskega »Trgovinskega glasnika«.

Vprašanje skupnih ali deljenih zbornic je že od prevrata predmet živahnih debat v vseh listih. Čimveč se o tem razpravlja, tembolj prihaja gospodarska javnost do prepričanja, da je sistem skupnih zbornic, kakor je uzakonjen v prečanskih krajih, za naše prilike najbolj prikladen in gospodarskim potrebam v državi najbolj koristen. To prepričanje prodira počasi tudi v Srbijo, kjer so imeli do prevrata v Beogradu tri ločene zbornice za celo kraljevino. Že ponovno smo čuli iz ust objektivnih poznavalcev gospodarskih razmer v Srbiji, da sistem ločenih zbornic ni že davno več prikladen niti za gospodarske razmere v Srbiji, kaj šče za gospodarsko naprednejše prečanske pokrajine. Danes zastopa to prepričanje celo najresnejši in najbolj razširjen gospodarski list v državi, ki je obenem glasilo beograjske čaršije, »Trgovinski Glasnik« iz Beograda. Članek je odlične važnosti za razvoj tega vprašanja in nam jasno kaže, da nismo daleč od zadovoljive rešitve.

»Trgovski Glasnik« piše: Razdelitev naše kraljevine na upravna področja zahteva logično tudi novo razdelitev na zbornična področja. Razdelitev na upravna področja, razen neznatnih korektur, odgovarja popolnoma tako gospodarski strukturi, kakor tudi gospodarskemu življenju poedinih banovin. To velja zlasti za Vardarsko banovino, ki je v pravem zmislu besede gospodarska edinica. Zato sodimo, da bi moralo ozemlje te upravne oblasti tvoriti tudi posebno zbornično področje. Ker so meje sedanjih zborničnih področij določene v zmislu zakona, se mora logično izprememba izvršiti samo potom zakona. V zvezi z izednačenjem zakona o zbornicah in obrtnega zakona, se bo rešilo tudi to vprašanje. Zato bi bilo dobro, da bi se o tem vprašanju izjavili vsi prijatelji našega gospodarstva. To vprašanje je za nas tako važno, da bi se ga ne smelo rešiti brez predhodnega zaslivanja teh in takih ljudi. Zahtevati izjave glede tega vprašanja od širokih mas, odnosno od gospodarskih edinic te ali one vrste, ne bi moglo dovesti do cilja, ker te so redno pod vplivom svojih voditeljev, ki niso vedno niti pravi prijatelji teh mas, niti pravi poznavalci dotične gospodarske stroke. Odlikujejo se po tem, da so subjektivni in osebni in da so radi na vodilnem mestu. To vprašanje se ne bi smelo rešiti niti na podlagi izjav poedinih zbornic, ker je med njimi mnogo takih, katere se ozirajo predvsem na lastne interese, moralni prestiž in gmotno korist. Samo mnenja objektivnih ljudi, poznavalcev gospodarstva v poedinih banovinah morejo koristiti pri določevanju mej za posamezne zbornične okoliše. Razumljivo je, da imajo pri tem besedo v prvi vrsti tudi banske uprave, koje so poklicane, da skrbijo za gospodarski napredek svojega področja, vsled česar bodo najbrže zahtevale, da se gospodarsko življenje celotnega teritorija osredotoči v mestu, kjer je sedež banske uprave, kar je po našem mnenju tudi najbolj logično. Tako koncentracijo zahteva splošni interes naše kraljevine, pa

tudi poedini interesi poedinih gospodarskih gran se s tem popolnoma krijejo.

Nobena izmed naših gospodarskih gran ni še zadostno razvita in tako neodvisna od drugih, da bi se mogla samostojno razvijati. Vsi glavni pogoji za razvoj katerekoli izmed njih so skupni. Bolj razvito poljedelstvo nudi predpogoje za bolj razvito industrijo, bolj razvita industrija za bolj razvito obrt, a bolj razvita industrija in obrt nudi predpogoje za bolj razvito poljedelstvo. Toda če tega ne bi bilo, t. j. ako bi ena v resnici zavirala razvoj druge, vprašamo, ali bi bilo manj ovir pri ločenem delovanju gospodarskih krogov? — Goto vo ne, ker je v resnici bilo do sedaj manje trenj, manje nasprotujočih si zahtev pri gospodarskih krogih, združenih v skupnih zbornicah, kot pri gospodarih, organiziranih v deljenih zbornicah. In to je popolnoma razumljivo, kajti niti eno vprašanje, o katerem se je razpravljalo v skupni zbornici, se ni rešilo brez soglasja v zbornici zastopanih gospodarskih interesentov. Vzemimo, da tudi to ni točno in vprašajmo se, ali je naše gospodarstvo tako močno, da more vzdržati ločene zbornice? Razen kmetijcev in trgovcev ter v nekaterih banovinah industrijev, ne bi mogla vzdržati tega niti ena gospodarska stroka. Osnovanje velikih zborničnih področij, da bi se temu pomagalo, ne bi imelo zaželjenih posledic. Pomenilo bi le biti zadovoljen z današnjim stanjem, t. j. ne podvzeti nobene mere za lečenje akutne bolezni.

Nastaja vprašanje, ali bi mogli interese niti na področju Beograda, Zemun in Pančeva, za primer, da se uzakoni sistem skupnih zbornic, vzdrževati eno skupno zbornico in ali bi ena zbornica v Beogradu, brez katere si prestolice sploh ne moremo misliti, izvršila svojo vlogo, ako bi se brigala za gospodarstvo samo tako ozkega področja. Menimo, da ne, ker pomeni, da bi morale vse druge zbornice v državi prevzeti stroške za vzdrževanje te zbornice, ki naj bi prevzela poleg poslov, koji so v interesu njenega področja, tudi še gotove posle splošnega značaja, koje ji bi poverile druge zbornice v kraljevini. — Ta zbornica bi morala v go-

tojem oziru postati centrala vseh naših zbornic, po kateri se že davno čuti potreba. Nekateri zbornice so že itak osnovali v Beogradu svojo ekspozituro s podobnim mandatom, a osnovanje Centrale industrijskih korporacij v Beogradu ni imelo nobenih drugih namenov kot onih, ki jih mi zastopamo.

Nastane vprašanje, kako naj rešimo organizacijo gospodarskih krogov. Naš zakon o obrtnih določa, da bodo posamezna gospodarska združenja osnovala vsako za sebe svojo zbornico in doda še, da bodo imele te zbornice svoj sedež v Beogradu. Za malo predvojno Srbijo v času, ko je bil izdan zakon o obrtnih, je bilo to dobro, ker se v onem času, ko je Srbija stremela za tem, da si za vsako ceno osnuje svojo industrijo, na katero je gledalo obrtništvo kakor na kako strašilo, ni smelo prepustiti skrb za okrepitev mlade industrije takim gospodarskim zbornicam, v katerih bi imelo obrtništvo sorazmerno mnogo večji vpliv kot industrija. Z osnovanjem petkrat večje države in po znatnem razvoju naše industrije je je to določilo tudi brez formalne izpremembe zakona že samo življenje izpremenilo, tako da imamo danes deljene zbornice samo v predvojni Srbiji. Po drugih pokrajinah naše države, kjer ni bilo bojazni, da bi obrtništvo zaviralo razvoj industrije, obstoje izključno samo skupne zbornice. Naravno bi bilo, da bi se sistem skupnih zbornic uvedel po vojni tudi v Srbiji, ker se nam zdi, da se je ta princip usvojil že pri osnovanju trgovsko-industrijske zbornice v Skoplju in Trgovsko-industrijske in obrtniške zbornice v Podgorici. To se pa do danes ni izvršilo samo v Beogradu in samo deloma tudi ne v Skoplju. Že samo razvoj gospodarskega življenja v državi zahteva, da se uzakoni sistem skupnih zbornic in do tega bi tudi gotovo prišlo, da ne bi bilo odporov in sistematičnega delovanja v nasprotni smeri od beograjskih zbornic, zlasti od beograjske obrtne zbornice. Še več, beograjska obrtna zbornica se trudi celo med obrtniki v onih krajih, v katerih so skupne zbornice, da popularizira sistem posebnih obrtnih zbornic, kar je zelo neumestno, ker je ostalo nerešeno samo vprašanje beograjskih zbornic. Ako ima še danes kdo upanje, da se bodo ohranile deljene zbornice, naj bo vsaj tako uvideven in naj ne zahteva, da se delijo vse skupne zbornice v kraljevini, ki delujejo kot take uspešno že skozi desetletja.

* * *

K občnem zboru gremija trgovcev v Celju.

Zakaj izstopajo celjski člani iz trgovske belniške blagajne v Ljubljani?

V zadnji številki »Trgovskega lista« smo priobčili daljše poročilo o poteku občnega zbora gremija trgovcev v Celju. Priobčili smo tudi vsebino poročila, ki ga je podal agilni gremijalni načelnik g. Rudolf Strmecki o intenzivnem prizadevanju gremija za izboljšanje položaja trgovcev v Celju. Zdi se nam potrebno, da iz govora načelnika Strmeckija posebej opozorimo na mesto, ki nam v prav poseben luč osvetljuje težave, ki jih ima gremij pri svojem delovanju. So to nezdravi pojavi, ki zaslužijo, da se jih na občnih zbora žigosa, ker se sicer ne dajo ozdraviti.

G. Stermecki je v svojem govoru ugotovil, da se člani premalo zanimajo za delovanje gremija. V poslednjem času se opaža, da povrsti izstopajo celjski člani iz trgovske belniške blagajne v Ljubljani in pristopajo k belniški blagajni v Zagrebu, in to samo uslužbeni nemških tvrdk. Nemško misleči kolegi se demonstrativno izogibajo naših prirediteljev in sploh vsega, kar je slovenskega. Po prefeku desetih let, odkar imamo svojo narodno državo, v kateri se gospodarsko svedobno razvijajo, bi bilo pričakovati, če že ne posejajo in podpirajo prirediteljev narodnih društev in drugih institucij, da se bodo vendar zanimali za lastne strokovne organizacije in jih podpirali.

Želimo in pričakujemo, da opomin g. Stermeckija ne ostane glas vpijočega v puščavi!

Naše elektrotehnično gospodarstvo.

Za našo državo je problem elektrifikacije tem nujnejši, ker veliki deli njene ozemlja nimajo dobrega premoga in ker so ravno v teh delih železniške in cestne zveze nezadostne. — Prenos električne energije, ki se more izvršiti po kovinskih žicah, je neprimerno cenejši in ugodnejši nego je prevažanje premoga na velike razdalje. Nesporno potrebuje vse naše gospodarstvo — in sem spada tudi kmetijstvo — obilo in ceneno elektriko za razsvetljavo in motorni pogon. In nujno se bližamo še drugi nalogi: elektrifikaciji železniškega obrata. Neobhodni predpogoj za napredovanje in izvršitev elektrifikacije naših dežel je ureditev tehničnih določb ter privatno-pravnih in javno-pravnih odnošajev po dobrem zakonu, kakor ga že dolgo nujno pogrešamo. Ministrstvo za gradbe je pred več leti izdelalo projekt takega zakona, ki pa ni ustrezal niti v tehničnem, niti v pravem pogledu. Po dolgem presledku je to Ministrstvo leta 1929 objavilo nov projekt Zakona o elektrifikaciji dežele, zgrajen na principu državnega elektrotehničnega monopola, kateri pripušča udeležbo privatnega podjetništva samo v obliki časnega zakupa. Vse gospodarske korporacije, pa tudi stanovske organizacije inženjerjev, so morale ta predlog zakona odločno odkloniti. Soglasno so se izrekle proti njegovi enostranski tendenci k golemu etatizmu. Centrala industrijskih korporacij v Beogradu je dne 30. januarja t. l. poslala posebno deputacijo k gospodu ministru F. Trifunoviću, da mu obrazloži mnenje gospodarskih organizacij o tem važnem problemu in da javi konkretne predloge. Deputacija je pri tej priliki sporočila gospodu ministru, da je Zveza industrijev v Ljubljani prevzela nalogo izdelati dva zakonska projekta, namreč »Zakon o elektrotehničnem gospodarstvu in »Zakon o izkoriščanju vodnih sil«. Gospod minister je deputaciji odgovoril, da se bodo njegovi predlogi naklonjeno upoštevali in je izrekel željo, da se naj izdelava obeh zakonskih projektov po možnosti pospeši.

Že meseca decembra 1929 in januarja 1930 je Odsek elektrarn pri Zvezi industrijev na ponovnih anketah razpravljaj o materiji, katera se naj uredi z imenovanima zakonima. Na teh anketah so sodelovali zastopniki Ljubljanske Zbornice za trgovino, obrt in industrijo, Udruženje inženjerjev in arhitektov in Inženjske komore. Razprave so zadobile oficiozen značaj po udeležbi organov kr. banske uprave, ki je na te konference delegirala svoje strokovnjake. Redakcija zakonskega načrta o elektrotehničnem gospodarstvu se je poverila g. dr. Erik Eberlu, zakona o izkoriščanju vodnih sil pa g. dr. Fran Spiller-Muysu.

Dne 11. marca t. l. se je vršila v sejni dvorani Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani pod predsedstvom g. univ. prof. Milana Vidmarja ob veliki udeležbi konferenca, katero je bil sklical Odsek elektrarn pri Zvezi industrijev Dravske banovine. Konferenci so prisostvovali zastopnik banske uprave g. ing. F. Rueh, za pravno fakulteto ljubljanske univerze prof. A. Bilimović, imenom Zbornice gg. dr. F. Windischer in dr. I. Pless, za Udruženje inženjerjev in arhitektov g. ing. A. Ditrich in za ljubljansko inženjsko komoro g. ing. A. Štebi. Iskreno se je pozdravil prihod delegatov Saveza električnih preduzeč Kraljevine Jugoslavije v Beogradu, katerega so zastopali gg. ing. Karlo Schanzer iz Beograda, ing. Rudolf Vrbanić iz

Zagreba in dr. M. Vuletić iz Splita. — Zborovanje je otvoril g. dr. M. Vidmar s kratkim pozdravnim govorom. Spominjal se je našega slavnega rojaka g. Nikole Tesle, kateri je tako odlično deloval za napredek elektrotehnike in si zadobil neveljavne zasluge za človeštvo. Naš narod hoče gospodarskega napredka in potrebuje elektrifikacije dežele. Uspeh pa je le mogoč, če dobimo dobre zakone. Ti zakoni morajo buditi in podpirati privatno podjetnost, katera je v drugih državah po največjem delu samo izvršila preskrbo dežele z električno energijo in ustvarila velika prekomerilska omrežja.

V imenu predsedstva Zbornice za TOI je zborovanje pozdravil generalni tajnik g. dr. Fran Windischer.

O dosedanjem delovanju Odseka elektrarn in o pripravi za oba zakonska načrta je kratko poročal g. ing. M. Šuklje. Pri tem delu je bila vodilna misel, da morajo novi zakoni o vodnem pravu, o izkoriščanju vodnih sil in o elektrotehniki, kateri tvorijo praviloma en kompleks, enako ustrezati javnim interesom, kakor potrebam podjetništva. Ako se naj doseže zakonitost zakonov, mora vladati polna soglasnost vseh gospodarskih organizacij in vseh strokovnjakov. Taka soglasnost se pa da doseči le tedaj, če se izognemo vsaki pristranosti, in če izostane vse, kar bi moglo povzročiti nesporazum.

Nato je g. Erik Eberl, kot glavni referent podal podrobno poročilo o smernicah in najvažnejših določbah Zakona o elektrotehničnem gospodarstvu. Izmed novodobnih zakonov v drugih državah se našim prilikam najbolj priklada novi zakon Avstrijske republike in more ta zakon služiti kot podlaga za naš projekt. Slednji obravnava v glavnem podjetja, ki producirajo ali oddajajo električno energijo odplatno drugim, dočim se veljavnost zakonskih določb glede lastnih naprav posebej označi, kjer je to potrebno. Koncesije se dajo elektrarnam na neomejeno dobo, pri čemer veljajo glede koncesije za vodne sile posebne določbe drugega zakona. Občinam se priznava pogojni monopol za oskrbo lastnega okoliša, v ostalem pa naj zakon favorizira svobodno tekovanje. Elektrarnam se priznava možnost gradbe vodov preko tujega sveta, s čimer se ustvarja neka milejša oblika razlastitve. Vendar je pod izvestnimi pogoji predvidena tudi eksproprijacija. Centrala tvori s svojimi vodi lastninsko enoto. Odkup naprav od strani države se more izvršiti le v posebnih, točno določenih primerih in le proti polni odškodnini. Koncesije in gradbeno dovoljenje daje načeloma ban. — Ako sega omrežje preko več banovin, se išče sporazum pristojnih banov in odloča v nasprotnem slučaju Ministrstvo za gradbe. Pri tem Ministrstvu naj se ustvari kot posvetovalni organ Elektrotehničen gospodarski svet in se postavijo tudi v banovinah podobni gremiji. V prehodnih določilih se zlasti ureja varstvo pridobljenih pravic. Prvi del besedila Zakona je redigiran in se je ponatis izročil zborovalcem.

O tem referatu se razvija debata, v kateri se zlasti obravnava vprašanje, ali naj se elektrarnam daje privilegij za oskrbo krajevno omejenega ozemlja. G. univ. prof. Bilimović smatra, da je tak privilegij dopusten le pod pogojem kontrole prodajnih cen. Sicer se mora privatno gospodarstvo nujno vezati na svobodno konkurenco. G. ing. R. Vrbanić pletira za krajevni privilegij. Zlasti manjše elektrarne, katere tvorijo v velikem delu države temelj bodoče elektrifikacije, potrebujejo izvestno dobo miru, da je amortiziranje glavnice omogočeno. Te manjše elektrarne vzgajajo konzum in pripravljajo pot velikim centralam.

Gospod ing. K. Schanzer pozdravlja delo Odseka elektrarn in odobrava osnutek Zakona, kakor ga je predložil g. glavni referent. Od vseh inozemskih zakonov daje prednost novemu avstrijskemu zakonu, ki je v istini napreden in temelji na dolgotrajnih izkušnjah. V Srbiji je bila doslej osnova za koncesijo pogodba, katera se sklone z občino. Čim je občina podjetju podelila koncesijo, se je ta prijavila oblastvi v odobritev. Zakon naj brez nujne potrebe ne dira v pogajanja med občino in električnim podjetjem. Ker pa je pred-

Reparacijske dajatve za Jugoslavijo in Youngov načrt.

Pričakovati je, da bo jugoslovanska vlada zopet pričela naročevati pri nemški industriji, brž ko bo Youngov načrt zadobil mednarodno veljavnost in zakonito moč. Zadnji pod Dawesovim načrtom napravljeni sklepi se vsled začasnega izčrpanja po tem načrtu veljavne jugoslovanske reparacijske kvote niso mogli več izvršiti. Spridlo dejstva, da so stvarne dajatve po Youngovem načrtu stabilizirane za deset let, pričakujejo, da jugoslovanska vlada nameravanih naročil ne bo izvajala samo v okviru letnih kvot, temveč da bo preko tega znatne zneske jugoslovanske reparacijske imovine izčrpala že vnaprej; Jugoslavija je tudi že v prejšnjih letih, ko je bil v veljavi Dawesov načrt, prekoračila letne kvote, čeprav je bilo seveda prekoračenje omejeno na gotovo višino zneska in roka, in sicer glede na še nerešeni reparacijski problem. Po uveljavljanju Youngovega načrta pa takih omejitev ne bo več. Kajti sedaj je pot za veleposredne poslovne transakcije med Jugoslavijo in Nemčijo prosta. Youngov načrt je ustvaril temelj, na katerem se bo dal zgraditi dobavni načrt za več let naprej. Tako razmotriva sedanji položaj nemška »Industrie- und Handelszeitung«.

Isti časopis pravi, da bo tudi v dobi Youngovega načrta naročala Jugoslavija v Nemčiji v prvi vrsti zopet železniški material, in sicer predvsem tračnice, vagoni, kmetnice, stroje za opremo železniških delavnic, gradbeni material za signale in 70 lokomotiv. Prišla bo k temu najbrž še velika dobava kablov. Gradbeno ministrstvo hoče izvršiti gradbo mostov na reparacijski račun, tako tudi gradbo mosta med Beogradom in Zemunom. Prav tako nameravajo zgraditi na reparacijski račun veliko vrsto tovarn. Dalje pridejo pod Youngovim načrtom za nabavo iz Nemčije v poštevi stroji za gradbo cest, avtomobili, gasilno orodje, poljedelski stroji in poljedelsko orodje, železniški material in v prvi vrsti izdelki nemške kemične industrije. Tudi modernizacijo Beograda hočejo nadaljevati na račun reparacij. Beograd razpolaga z reparacijskim kreditom v znesku 110 milijonov dinarjev,

a ni mogla doslej mestna uprava vsled pomanjkanja razpoložljivih sredstev izposlovati pri finančnem ministrstvu dovoljenja, da izvrši na reparacijski račun naročila v Nemčiji. Slednjič hočejo tudi državni rudniki dobavljati iz Nemčije materialije na račun reparacij. Prav tako naj dá Nemčija tudi premog in bričke.

Nasprotno se bo pa moralo v bodočnosti gledati na to, da se ne bo kupovalo v Nemčiji na reparacijski račun tako blago, ki ga imamo sami ali ki ga moremo sami izdelati. Jugoslovanska vlada je zastopnikom domače industrije že opetovano obljubila, da se to ne bo godilo, in hoče sedaj obljube izpolniti. Jugoslovanska industrija se je v teku zadnjih let nadalje ugodno razvijala in je zato pač umljivo, da zahteva kar najdalekosežnejše upoštevanje.

Nemške reparacijske dobave za Jugoslavijo so se vršile doslej v splošnem precej gladko. Ovine so nastale le tedaj, če se pogodbe niso mogle izvršiti. Zato bi bilo zelo dobro, če bi se posrečilo sestaviti dobavni program po možnosti končneveljavno in če bi se ta program kar moč malo spremenjal. To se bo moglo doseči sedaj dosti lažje kot pod Dawesovim načrtom; Youngov načrt ustvarja neko gotovo stabilizacijo razmer, ki omogoča boljši pregled.

V teku zadnjih let se je nemško-jugoslovanska reparacijska kupčija koncentrirala zmeraj bolj na velike konzerne; zlasti so pri nabavah upoštevali zahodnonemško kovinsko industrijo. Sedaj se pa trudi tudi vzhodnonemška industrija, da bi bila pri nabavah upoštevana v večji meri kot doslej; zlasti bi Slezijška industrija rada prevzela več reparacijskih dobav za Jugoslavijo kot jih je imela doslej. Slezijška industrija je po svetovni vojski v posebno težkem položaju, ker je v veliki meri izgubila stare prodajne trge v Vzhodni Evropi. Sicer je pa imela na drugi strani Slezija kot prehodna dežela in prelagašnice za nemški gospodarski promet z Jugovzhodno Evropo in zlasti z Jugoslavijo zmeraj veliko vlogo.

* * *

POVIŠANJE VOZNE ZA DRVA?

Posamezni dnevniki so v zadnjih dneh poročali, da se po obvestilu Centralne industrijskih korporacij poviša z dnem 1. aprila t. l. voznina za drva za 20%. Ta vest ne izvira od Centralne industrijskih korporacij, ki nas prosi, naj objavimo, da ji o kakem povišanju voznine za drva ni ničesar znane. Istotako so vse vesti nekaterih dnevnikov glede bodočega Centralnega zbora industrijskih korporacij izmišljene, ker se do sedaj sploh še ni govorilo, še manj pa določilo, kdaj se vrši prihodnji Centralni zbor.

videno, da prehodne določbe ščitijo obstoječe koncesije in pogodbe, nima pomisleka proti predmetnemu zakonskemu načrtu.

Posebno pohvalno se o tem načrtu izreka g. dr. F. Windischer. — Vsa njegova osnovna pravila so dobra in bi se morala sprejeti v vsak tak zakon. — Tudi je pravilno načelo, da ima prednost oni kompetent, katerega projekt ima večji gospodarski pomen. Državi moramo zaupati, da bo objektivno sodila o gospodarski vrednosti konkurenčnih projektov. Govornik naproša prisotnega zastopnika banske uprave, da pove svoje mnenje o predmetnem zakonskem načrtu.

Sledoč temu naprosilu izjavlja g. ing. F. Rueh, da je sam v svoji uradni lastnosti sodeloval na tem zakonskem osnutku. On smatra, da gospod ban odobrava do sedaj izdelano besedilo.

V sklepnem govoru pozivlja g. univ. prof. M. Vidmar gospode zastopnike Saveza električnih preduzeč v Beogradu, da naj gospodu ministru za gradbe poročajo o našem delu in o osnovah, katere je konferenca soglasno odobrila. Čim bo besedilo zakonskega projekta dovršeno, naj se nova konferenca vrši v Zagrebu. Imenom zbora se predsedujoči posebej zahvali g. dr. Erik Eberlu za njegovo odlično sodelovanje. S tem se je zaključila ta lepa in važna konferenca.

Ponudbe, povpraševanja

Firma »Ulysse M. Seproudi — Athenes — Newfaleron Yanopoulo 18« prosi preko Trgovske in Industrijske komore v Solunu za zastopstvo velike izvozniške firme železniških pragov.

Société Anonyme Hellénique Métallurgique et Minière — Lamenaria — Thasos — Grèce — želi uvažati lesene sode za pakovanje proizvodov — kakor sode za pakovanje cementa — vsebine 625 dm in 125 litrov. Prosi ponudbe za dobavo C. I. F. Cavalla za dege in obroč za montažo 5000 sodov vsake vrste.

Poljsko poslaništvo v Beogradu prosi za adrese podjetij koja se pečajo z izdelovanjem miz za živalne stroje iz orehove ali hrastovine.

Iz naših organizacij

Občni zbor trgovskega gremija za okolico Maribor se bo vršil dne 23. t. m. ob 13. uri v Cambrinovi dvorani v Mariboru. Izven običajnega dnevnega reda se bodo to leto vršile tudi volitve načelstva. — Člani se vljudno vabijo, da se zborovanja polnoštevilno udeležijo.

Vsem gospodom trgovcem ter njih nameščencem! Trgovsko društvo »Merkur« za Slovenijo v Ljubljani vzdržuje poleg drugega svoj pevski zbor pod vodstvom prvostopnega vsepovsod priznanega pevovodje g. profesorja M. Bajuk-a. Društvo poziva vse sloje trgovskega stanu, ki imajo veselje do lepega zborovega petja, da se priklase v društveni pisarni, Gradišče 17/1., telefon 2652.

Čitajte in razširjajte
»TRGOVSKI LIST«.

Po svetu

Carinsko ekspozituro bodo napravili na Bledu, da olajšajo gostom carinske manipulacije. Poslovala bo od 1. aprila do 1. novembra.

Železniški promet v Jugoslaviji izkazuje v zadnjih treh mesecih preteklega leta 489.195 vagonov, to je 55.763 vagonov več kot v istih mesecih leta 1928. Izredni dvig je posledica pomnoženega izvoza.

Angleško premogovno eksportno premoje so v sistemu petih grofij združene družbe zvišale od 1 šilinga 6 pence zopet na 3 šilinge.

Javanska banka je znižala obrestno mero od 5 na 4½ odstotke.

Otomanska banka si želi drugo ime, ker jo to ime spominja na pretekle čase, bistveno drugače kot so sedanji.

10.000 do 15.000 brezposelnih bodo zaposlili na Dunaju z novim investicijskim programom.

Za Reko in njeno okolico prihaja Trst in hoče tudi postati prosto pristanišče. Menda so vložene na vlado v Rimu že tozadnevne peticije.

Reška prosta luka bo obsegala Reko, Volosko, Opatijo, Iko, Lovran in še par drugih krajev. Tudi Pulo hočejo pritegniti.

Vsa proga avstrijskih zveznih železnic od Salzburga preko Innsbrucka do Buchsa v Švici je sedaj elektrificirana. Meri 473 km. Ta napredek v elektrifikaciji je tem bolj pomemben, ker je pričela Avstrija z elektrifikacijo svojega železniškega omrežja šele pred par leti. Vse elektrificirano omrežje v Avstriji meri sedaj okoli 700 kilometrov.

Newyorško obrestno mero je znižala Federal Reserve Bank of New York od 4 na 3½ %.

Mimo Großglocknerja bodo zgradili iz Salzburga (Ferleiten) na Koroško (Heiligenblut) 5 m široko avtomobilno cesto, koje najvišja točka bo 2500 m, samo 250 m pod Stilskim prelazom, čez katerega pelje najvišja avtomobilna cesta v Alpah. Veliko brezposelnih bo dobilo delo. Mala Avstrija elektrificira in gradi avtomobilne ceste, pri nas pa vse stoji.

Od ogrske vlade ustanovljena Viaska palača Hungaria v Berlinu je postala bankrotna z zgubo 550.000 mark. Cene so bile previsoke in so se premalo ozirale na gospodarske razmere.

Mednarodna plačilna banka bo pričela poslovati 1. maja in ne že 1. aprila, kot je bilo prvotno določeno.

Mednarodni jekleni kartel je podaljšal do oktobra. Produkcija za drugo tromesečje je ista kot v prvem tromesečju.

Na Ogrskem bodo zgradili nadaljnjih 200 poljedelskih žgalnic špirita in jih bodo dodelili veleposesnikom. Produkcija zadružnih žgalnic je določena na 400 hektolitrov špirita za vsako.

Poljska banka je znižala obrestno mero na 7 odstotkov in je s tem še bolj povečala diferenco med njeno obrestno mero in oficijelnim zasebnim diskontom, ki znaša še zmeraj 13 odstotkov. Fiktivna obrestna mera je pa deloma še višja in gre do 18 odstotkov.

Dva nova poštna parnika velikana za promet med Ameriko in Evropo bo zgradila United States Line. Stala bo sta 60 milijonov dolarjev. Glede hitrosti in tonaže morata biti enaka sedanjim poštnim parnikom ali pa jih morata še prekositi.

Tri praške banke se pogajajo o fuziji: Anglobanka, Praška kreditna banka in Češka Komercialna banka. V načelnih vprašanjih je dosežen že pozitiven rezultat.

Trgovska bilanca Češkoslovaške v februarju je bila aktivna s 111.73 milijoni Kč proti pasivnosti 69.13 milijonov v lanskem februarju. Januar in februar skupaj sta bila aktivna za 225 milijonov Kč, lani sta bila pa pasivna za 366 milijonov. Februarski izvoz je znašal 1236 milijonov Kč.

Rumunske predilnice in tkalnice so ustanovile kartel v svrhu stabilizacije sedanjih cen in razdelitve produktijskih kontingentov.

Spekulacija na produktni borzi v Budimpešti je otežkočena; zaključna enota je zvišana od treh vagonov na deset, premija je zvišana na 500 pengö, itd.

Moč reklame.

Kaj pravi dr. Adolf Roeder o reklamah in nje uplivu na promet?

Reklama je bila svojedobno obsovržena. Šele zadnjih 10 let so gospodarski strokovnjaki spoznali njeno moč in so ji dali mesto, katero ji pripada. Reklama je danes močno povezana in zainteresirana na vsem gospodarskem snovanju. Oblike, v katerih nastopa, so neštete in srečamo jo na vsakem koraku. Ona se z dušo človeka obrača na maso in hoče vzbuditi pozornost v njem. Vedno bolj opažamo, da je reklama prešla preko neokusnih oblik, da ima vedno več umetniškega, znanstvenega, da ustvarja vedno bolj kupno razpoloženje s psihološkimi, etičnimi in znanstveno preračunanimi sredstvi. V njeni službi stojijo danes največji umetniki, v praksi je neobhodno potreben faktor produkcije, pri nakupni in prodajni umetnosti je najzanimivejše polje raziskovanja.

Kdor odklanja danes reklamo, ta bi moral odklanjati tudi železnico, avtomobile in zrakoplove. Za vsakega trgovca, ki hoče napredovati s časom, je reklama neobhodno potrebna.

Glavno vlogo igra reklama v prodaji. Tu velja načelo, seznaniti čimveč kupcev s predmetom, odpreti si nove trge, utvariti si nove prodajne možnosti. Tu prideta do veljave produkcija in konsum, produkcija s tem, da poveča svojo prodajo, konsum s tem, da se seznani s produkcijo in primerja produkte konkurence. Konsumentu se z reklamo dá možnost primerjati najcenejše in najboljše in se mu dá možnost, da si izbere najpripravnije za kritje svojih potreb. Poleg tega opravlja reklama važno, vzgojno in podučno misijo.

Za uspešno reklamo je potrebna premišljenost in dobra kalkulacija. Pomisliti je pa treba, ali je predmet, katerega hočemo ponuditi na trgu z reklamo, sposoben za to ne samo po načinu, ampak tudi po kakovosti.

Reklama pripomore k izboljšanju kakovosti pri blagu s tem, da z močno publiciteto ustvari možnost kritične sodbe. Mnogo slabega blaga je že izginilo samo radi tega, ker njena kakovost ni mogla prenesti jasnosti reklame. S tem, da javnost ni bila o predmetu dovolj poučena, ker tak poduk kakovost blaga ni prinesla. Kvalitetno blago, pride do veljave samo z reklamo. Da pa je reklama uspešna, je potrebno, da se vrši le ta po gotovem načrtu in da ima na razpolago dobro dotiran reklamni fond.

ZUNANJA TRGOVINA OGRSKE.

Leta 1928 je bila zunanja trgovina Ogrske pasivna za 370 milijonov pengö. Čudno se sliši, da je ta rezultat posledica neugodnega gospodarskega položaja. Import je zelo padel, in sicer vsled padajočega konsuma in rapidno padle nakupne moči prebivalstva. Eksport je narasel, a je šel deloma na račun starih zalog. Pomanjkanje glavnice in kreditna stiska sta prisilila poljedelce k prodaji njih produktov pod tržnimi cenami, in isti vzroki so pripomogli tudi k padcu importa. Pri importu se je dvignil delež surovin od 32.05 na 37.48 odstotkov, delež fabrikatov pa je padel od 45.02 na 40.06 odstotkov. Pri eksportu se je spremenil delež surovin od 57.72 na 59.88 odstotkov.

AMERIKA SE BO V PŠENICI ZADUŠILA.

»Daily Telegraph« poroča iz New Yorka, da more Ameriko rešiti prvovrstne finančne katastrofe le slaba letina. V ameriških skladiščih je nakopičenih sedaj že 153 milijonov bušlov pšenice, do 1. julija jih bo 250 milijonov. To se pravi: zaloge so večje kot izvoz celega leta. Zato more le slaba letina ali pa čudež rešiti Ameriko finančne katastrofe. Prizadevanje vlade, da nakupi v svrhu preprečenja splošnega poloma ogromne množine pšenice nad tržno ceno in da jih nakopiči v skladiščih, presojajo vobče pesimistično. Vprašanje prodaje ameriške pšenice povzroča washingtonski vladi večne skrbi in se nobena dosedanja odredba ni posebno obnesla, tudi ne pomoč farmerjem.

V velikih obratih najdemo samostojne reklamske oddelke, kateri imajo za nalogo, da proučujejo propagandna sredstva, njih učinek in pojav. To ni lahko delo, toda danes razpolagamo s tolikimi izkustvi, da je stvar precej lahka.

Prej se je mislilo, da reklama podraži blago, danes ve že vsak trgovec, da reklama poceni blago.

To ni utopija, ampak praktično dokazana resnica. Ne da se v to svrhu postaviti praktičnega predpisa in navodil, kako organizirati reklamo, da bo uspešna in veljavna za vse vrste obratov. Reklama se naslanja na psihološke momente in na razpoloženja mase in radi tega jo je potreba uravnati od slučaja do slučaja. Dobro usmerjena reklama dokaže kmalu, da je neprecenljive vrednosti, ker povečuje promet in s tem daje možnosti širitve obrata. S stalno in dobro premišljeno reklamo se trgovec in produkcija zavaruje pred padanjem konsuma. Vsota, izdana za reklamo, je vedno produktivna. To nam dokaže že najenostavnejša statistika primerjave stroškov za reklamo napram višini prometa. Pri tem pa moramo gledati, da se razmerje med reklamo vedno širi s tem, da z dobro premišljeno reklamo dosežemo čim višji promet.

Dr. Adolf Roeder nam oriše v svoji študiji o reklamah možnost pocenitve blaga na podlagi reklame. Njegova teza ni pogrešena, ker stoji na stališču, da ustvarja reklama čim večji promet in da so pri večjem prometu relativno režijski stroški manjši. Na podlagi prometa pa znižajo produkcija in trgovina cene za blago.

G. Gomišek.

KOLINSKA
TVORNICA (IKORIJE
LJUBLJANA

PRAVA
KOLINSKA CIKORIJA!

PROMETNA VPRAŠANJA DALMACIJE.

Trgovska in obrtna zbornica v Splitu, odbor za pomorski in železniški promet, je nasvetovala pomorsko-prometni direkciji v Splitu upoštevanje prošnje neke družbe v Hvaru za zgradbo lastnega pristalnega prostora. Dalje naj se izpolnijo dosedanje študije glede železnice Bihač—Knin. Govorili so tudi v ureditvi avtobusnega prometa. — Statistična sekcija zbornice je izgotovila statistiko v ladijskem prometu jugoslovanskih pristanišč v mesecu januarju. Promet v splitskem pristanišču je izkazan s 764 parniki in 220.000 tonami, v šibeniškem s 350 parniki in 68.500 tonami, v sušaškem pristanišču s 354 parniki in 83.000 tonami, v dubrovniškem s 342 parniki in 122.000 tonami. Ves promet v vseh jugoslovanskih pristaniščih je izkazan s 7211 parniki in 1.236.000 tonami.

O AMERIŠKI AVTOMOBILNI INDUSTRIJI.

Na podlagi poizvedb ameriškega avtomobilnega urada pri ameriških avtomobilnih tovarnah računajo ameriški avtomobilni tovarnarji za tekoče leto z omejitvijo produkcije za 20 do 30 odstotkov napram letu 1929. Omejitev produkcije je na eni strani potrebna vsled Fordove politike cen, ki cene nadalje znižuje, dočim so morale druge tovarne pri srednjih in večjih tipih cene deloma že zvišati vsled večjih lastnih stroškov; na drugi strani je pa omejitev potrebna zato, ker omejuje prodajo avtomobilov tudi naprava montažnih delavnic in podružniških tovarn v Evropi.

GOSTILNICAŠKI TEČAJ V KAMNIKU.

V ponedeljek, dne 17. t. m. se je otvoril celotedenski tečaj za gostilničarstvo. Gostilničarska zadruga v Kamniku se je že dlje časa bavila s prireditvijo tega tečaja. Ideja je končno dozorela. Marljivo načelnik zadruga g. A. Cerar je s svojo vztrajnostjo izvršil vse prve priprave ter stopil v stik s strokovnjaki, ki naj bi prevzeli razna strokovna predavanja. V začetku meseca marca se je začelo kar najintenzivnejše delo. Vodstvo tega tečaja se je poverilo ravnatelju gostilničarske šole v Ljubljani, ki je že pred vojno intenzivno deloval na tem polju. Vsak večer so ob 7. uri predavanja namenjena izključno prvim udeležencem tečaja. V gostilničarskih krogih v Kamniku in njega okolici vlada tako veliko zanimanje za ta prepotrebni tečaj, da se je priglasilo toliko udeležencev, da se bo moral vršiti pouk v serviranju v dveh oddelkih, dasiravno se je moralo mnogim priglašencem odkloniti sprejem. Upamo, da bo ta tečaj pričetek intenzivnega dela, ki naj nekdanj slovito zdravilišče zopet dvigne na ono visoko stopnjo, kakor ga je zavzemalo pred nekaj desetletji.

* * *

SANACIJSKI PROJEKT ZA DONAVSKO PLOVBO.

Krogu interesiranih osebnosti na Dunaju je bil predložen te dni sanacijski načrt za donavsko plovo in ga bodo doposlali sedaj udeleženi družbam in vladam v izjavo. V glavnem obstoji načrt v tem, da prevzame mednarodna zakupna družba vse ladje donavskih plovbnih družb ter da na tej podlagi prepusti posameznim družbam delnice. Take družbe bi niti ne bilo treba ustanoviti, ker obstoji že Danube Navigation Comp Ltd, ki nima nobenega pravega polja za udejstvovanje. Ta družba bi prišla v poštev kot zakupna družba plovbnih podjetij od Regensburga do izliva Donave. Tudi državne donavske družbe v Jugoslaviji in Rumuniji hočejo prevzeti v načrt. S to rešitvijo bi se mogla rentabilnost donavske plovo izdatno dvigniti in bi se konkurenca med posameznimi družbami popolnoma izločila.

Irzna poročila

Mariborsko sejmsko poročilo. Prignanih je bilo 61 konj, 21 bikov, 240 volov, 411 krav in 12 telet, skupaj 755 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na sejmu dne 11. marca t. l. so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže od Din 9.50 do 10.—, poldebili voli 8.75—9, plemenski voli 6—8, biki za klanje 7.50—10, klavne krave debele od 7.75—9.25, plemenske krave 6—7, krave za klobasarje 3—5, molzne krave 8 do 9.50, breje krave 8—9.50, mlada živina 8—9.25, teleta 12—13. Prodanih je bilo 375 komadov, od teh za izvoz v Avstrijo 49 komadov.

Mesne cene. Volovsko meso I. vrste 1 kg Din 18—20, II. vrste 16—18, meso od bikov, krav telic 10—14, telečje meso I. vrste 20—25, II. vrste 16—18, svinjsko meso, sveže 15—28.

Ljubljanska borza

Tečaj 17. marca 1930.	Povprečje Din	Ponudba Din
DEVIZH:		
Amsterdam 1 h. gold.	—	22.705
Berlin 1 M	13.4875	13.5175
Bruselj 1 belga	—	7.8937
Budimpešta 1 pengö	—	9.9003
Curih 100 fr.	109.440	109.740
Dunaj 1 šilling	7.9604	7.9904
London 1 funt	274.87	275.67
Newyork 1 dolar	—	53.505
Pariz 100 fr.	—	221.54
Praga 100 kron	167.39	168.19
Trst 100 lir	295.35	297.35

Brez carine je odslej uvoz plemenske živine v Jugoslaviji; ta odredba finančnega ministra bo prišla v dobro zlasti eksportu avstrijske plemenske živine, ki se je v našem podnebnju prav dobro aklimatizirala, a je bila doslej obremenjena z visoko carino.

Dobava prodaja

Dobava mesa. Dne 20. marca t. l. se bo vršila pri Intendanturi Komande Dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija glede dnevne dobave mesa za čas od 1. aprila 1930 do 31. marca 1931. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri omenjeni komandi.)

Dobave. Strojni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 25. marca t. l. ponudbe glede dobave 275 kg bakrene žice in 730 kg matic. — (Pogoji so na vpogled pri istem oddelku.) — Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 24. marca t. l. ponudbe glede dobave 400 m pocinkanih vodovodnih cevi, 1500 komadov zveznih kosov za cevi in 1000 kg kotnega železa. — Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema do 23. marca t. l. ponudbe glede dobave 3000 kg mila; do 25. marca t. l. pa glede dobave 500 zavrtkov čaja, 1200 kg namiznega olja, 2000 kg kave. (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.) — Dne 19. marca t. l. se bo vršila pri Intendanturi Komande Savske divizijske oblasti v Zagrebu licitacija glede dobave 15.918 m³ drv. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri navedeni komandi.) — Dne 22. marca t. l. se bo vršila pri Delavnici državnih železnic v Ljubljani licitacija glede dobave 100 komadov mazalic; dne 24. marca t. l. pa glede dobave materiala za izdelovanje karbidnih svetilk. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI, pogoji pa pri omenjeni delavnici.)

Dobave. Direkcija državnega rudnika Breza sprejema do 20. marca t. l. ponudbe glede dobave šil; do 27. marca t. l. glede dobave 2500 kg olja za osovine, 500 kg dinamita olja, 500 kg tovočne masti in 200 kg bele kovine. — Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 26. marca t. l. ponudbe glede dobave 1000 kg Franckovega pridatka za kavo, 2000 kg koruze in 1000 kg kave. — Direkcija državnega rudnika Zabukovca pri Celju sprejema do 27. marca t. l. ponudbe glede dobave železnine in zagostilnega materiala. — Direkcija državnega rudnika Kreka sprejema do 29. marca t. l. ponudbe glede dobave 1020 kilogramov kave, 200 kg masla in 2000 kilogramov riža. — Vršili se bosta naslednji ofertalni licitaciji: Dne 3. aprila t. l. pri Komandi mornarice v Zemunu glede dobave 25.500 m sukna za uniforme in 3900 m polvolnene tkanine; dne 4. aprila t. l. pa glede dobave 10.000 parov čevljev. (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.) — Dne 31. marca t. l. se bo vršila pri Dravski finančni direkciji v Ljubljani ofertalna licitacija glede dobave 30 stražarskih s krznom podloženih plaščev za organe finančne kontrole. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri omenjeni direkciji.)

Oddaja zakupa buffeta na postaji Cavtat se bo vršila potom ofertalne licitacije 2. aprila t. l. pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu. (Pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.)

Oddaja zakupa buffeta na postaji Dravograd-Meža se bo vršila potom ofertalne licitacije dne 4. aprila t. l. pri Direkciji državnih železnic v Ljubljani. — (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri omenjeni direkciji.)

Dobave. Strojni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 20. marca t. l. ponudbe glede dobave 400 kg barve; do 21. marca t. l. pa glede dobave 1 pisalnega stroja in 1 računskega stroja. — Gradbeni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 21. marca t. l. ponudbe glede dobave 500 kg oljnatega minija in raznega krovskega materiala, 700 m³ drobljene-

ga gramoza, raznega lesa, 32.000 komadov zidne opeke. — Prometno-komercialni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 24. marca t. l. ponudbe glede dobave stolov. (Pogoji so na vpogled pri navedenih oddelkih.) — Delavnica državnih železnic v Mariboru sprejema do 22. marca t. l. ponudbe glede dobave 15.000 kg okroglega železa; do 28. marca t. l. pa glede dobave brusnih plošč. — Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema do 26. marca t. l. ponudbe glede dobave 3000 kilogramov bencina. — Direkcija državnega rudnika Breza sprejema do 27. marca t. l. ponudbe glede dobave 30 kg usnja in 900 kg pocinkane pločevine. — Direkcija državnega rudnika Zabukovca pri Celju sprejema do 3. aprila t. l. ponudbe glede dobave 1100 komadov hrastovih pragov. — Direkcija državnih rudarskih preduzečev v Sarajevu sprejema do 8. aprila t. l. ponudbe glede dobave 500.000 kamodov kapsul. — Dne 5. aprila t. l. se bo vršila pri Komandi mornarice v Zemunu ofertalna licitacija glede dobave večje količine različnih olj, bencina, pretroleja, konsistentne masti ter glede dobave bombaža za čiščenje; dne 8. aprila t. l. pa glede dobave 111.900 metrov različnega platna. — (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrti in industrijo v Ljubljani interesantom na vpogled.) Dne 26. marca t. l. se bo vršila pri Ekonomskem oddelku Ministrstva vojske in mornarice v Beogradu ustmena licitacija glede dobave 50 tisoč novih vreč iz jute; dne 28. marca t. l. pa glede dobave 1 milijon kg ovsa. — Dne 29. marca t. l. se bo vršila pri Gradbenem oddelku Direkcije državnih železnic v Sarajevu ofertalna licitacija glede dobave raznih barv v prahu in firneža. — (Oglasi so na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri navedenih oddelkih.)

Oddaja krovskih in kleparskih del. Gradbeni oddelk Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 21. marca t. l. ponudbe glede oddaje krovskih in kleparskih del pri popravilu streh v območju progovnih sekcij Ljubljana gl. pr., Ljubljana gor. dol. in Zidani most. (Pogoji so na vpogled pri omenjenem oddelku.)

Oddaja betonskih del. Gradbeni oddelk Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 21. marca t. l. ponudbe glede oddaje del za napravo betonskega rezervoarja za olje pri postajnem poslopju postaje Škofja Loka. (Pogoji so na vpogled pri istem oddelku.)

Gospodarsko poročilo iz Norveške.

Ze od leta 1928 naprej traja na Norveškem prav ugodna konjunktura. To je predvsem zahvaliti stabilni valuti, mirnim delavskim razmeram in ugodnemu položaju na tržiščih. Poslabšanje svetovne konjunkturo po borzni katastrofi v Združenih državah ni imelo na Norveškem nobenih znatnih posledic.

V primeri z letom 1928 se je lansko leto povečal tako uvoz (1.066.546.000 kron) kakor tudi izvoz (751.311.000 kron). Relativno se je eksport nekoliko povečal in s tem izboljšal nekoliko tudi trgovsko bilanco. Plačilna bilanca je precej dobra, radi tega, ker je lov na kite dal dobre rezultate in ravno tako se je ugodno razvijalo tudi norveško paroplovništvo.

Poljedelstvo je imelo kvantitativno dobro leto. Toda po večini so cene v primeri z letom 1928 padle. Kakor v drugih deželah, se nahaja tudi norveško poljedelstvo v težkem gospodarskem položaju. Blagovni promet ni še docela organiziran. Za izvoz masla in sira stopijo dne 15. tega meseca v veljavo kontrolna določila, ki imajo za cilj standardizacijo.

V lesnem gospodarstvu se pojavljajo tendence centralizacije. Namerava se ustvariti skupna prodajna organizacija za les, ki naj bi, če le mogoče, obsegala celo Norveško. Za nekatere pokrajine ta organizacija (Glommavassdraget) že deluje. Interesantno je, da se je industrija vodnih žag v zadnjem času zopet povzdignila. Vrednost izvoza lesa je znašala 39,9 milijonov kron. Za industrijo lesne mase so bile tržne razmere leta 1929 manj ugodne, radi tega so norveške, švedske in finske tvornice lesne mase sklenile pogodbo, po kateri se produkcija v vseh omenjenih državah mora omejiti. Koncem januarja tega leta se je posrečilo tej lesni organizaciji v imenovanih treh državah prodati skupno velik kvantum: približno 250.000 ton francoskim tvornicam za časopisni papir. Dobava se ima vršiti za leto 1931. Produkcija papirja na Norveškem je leta 1929 dosegla rekord. V prvih devetih mesecih 1929 so izdelali 283.600 ton papirja proti 261.600 ton v istem času leta 1928. Ravno tako se je povečal tudi eksport papirja.

V tekstilni industriji je opaziti izboljšanje, kar se razvidi že iz večje zaposlitve. Industrija obutve je povečala svojo produkcijo tako, da imamo zaznamovati padec uvoza čevljev od 530 ton leta 1928 na 368 ton v letu 1929.

Velika ekspanzija norveške trgovske mornarice je znana. Lansko leto je Norveška naročila 22.237 ton v inozemstvu, predvsem v Angliji, ker so angleške ladjedelnice nudile zelo ugodne plačilne pogoje. Ostale ladje v znesku 24.644 ton so bile zgrajene v Norveški sami.

V ribolovu, ki je leta 1929 kvantitativno imel jako ugodne rezultate, če tudi so cene nekoliko padle, se opaža kakor v številnih drugih trgovskih, poljedelskih in industrijskih panogah tendenca za koncentracijo, ki je dobila koncem lanskega leta glede izvoza slanikov zakonsko podlago. S priznanjem »Stor-og Vaarsildlang« kot edine organizacije, ki ima pravico izvažati slanike, so nastale v začetku težkoče z uvozniki v Nemčijo in Anglijo. Ker so se tudi nemški uvozniki slanikov združili v skupno zvezo, bo preteklo še precej časa, predno se bodo nove metode nemško-norveške trgovine slanikov nemoteno uveljavile. Veliko razvojno možnost v bodočnosti prerokujejo izvozu svežih norveških rib v Nemčijo.

Lov na kite je prinesel znatno boljše rezultate kakor leta 1928. Celotni dohodek poletne sezi je 1929 je znašal 1.206.400 sodov olja proti 801.500 v istem času predlanskega leta. Vrednost je znašala circa 105 milijonov kron proti 68 milijonom kron. Po zadnjih poročilih o lovu na kite je radi vremenskih prilik v južnem ledenem morju zasledovanje kitov precej otežkočeno. Naziranja glede izumiranja kitov so prej kot slej jako različna.

Ker povpraševanje po ribjih konzervah stalno narašča, je oddelek za inozemsko propagando (pri Hermetikfabrikkenes Reklamefonds Stavanger) tudi letos dal na razpolago 225.000 kron za reklamo petom anonsiranja, filmov in brošur in to predvsem v Nemčiji, Angliji, Poljski in Švici.

Posebno plodonosno je postalo v zadnjem času tudi gojenje takozvane srebrne lisice. Danes se ceni, da je teh živali približno 35.000 komadov, to število se bo povečalo na jesen približno na 80.000. Pri tem povzroča nekoliko vznemirjenje velika količina krmila, ki je za to potrebna in ki bi znala vplivati na poljedelski položaj Norveške.

Pažnjo — in to v prav posebni meri — zaslužijo bauksitova ležišča na otoku Jan Mayen, ki je šele pred enim letom prišel pod norveško posest. Ta ležišča se cenijo na 30 milijonov ton. Norveška vlada namerava zgraditi pristanišče na tem otoku, ki bo pa služilo tudi za ribolovske namene.

Razno

Hmeljarsko društvo za Slovenijo vabi na 50. redni glavni občni zbor, ki se bo vršil na praznik dne 25. marca t. l. ob pol 9. uri predpoldne — za slučaj nesklepčnosti pa ob 9. uri predpoldne — v Roblekov dvorani v Zalcu po običajnem redu. Glavnega občnega zbora se smejo vdeležiti vsi člani Hmeljarskega društva — vendar pa imajo glasovalno pravico le gg. delegati.

Državna Hipotekarna banka sprejema prošnje za menične kredite proti vknjižbi na posestvo. Obresti 8-odstotne, rok tri leta, odplačilo v prvem letu 20 odstotkov, v drugem in tretjem po 40 odstotkov.

Izvoz bombaža iz U. S. A. pada. Izvoz bombaža iz U. S. A. je že leta 1928 zelo padel, lani pa zopet in je bil lanski izvoz najnižji v zadnjih petih letih. Po podatkih tekstilnega oddelka v Department of Commerce je znašal leta 1927 izvoz še 9.199.000 bal, leta 1928 je padel na 8.546.000 bal, lani pa na 7.418.000 bal. Razen v Italijo in Kitajsko je padel izvoz v vse druge dežele prodaje. Posebno občuten je padec izvoza v Anglijo, Nemčijo, Rusijo in Japonsko. Seveda si razlagajo nazadovanje eksporta tudi z močnejšo uporabo v inozemstvu se nahajajočih zalog ameriškega bombaža, ki so se v preteklem letu skrčile za ca. 550.000 bal. Tako se padec v izvozu deloma izenači, a je tudi s tem upoštevanjem od 1928 na 1929 še zmeraj večji kot pol milijona bal.

Holandska Indija omejuje produkcijo cina. Nizozemska vlada je izjavila, da je ravnovesje cinovega trga zlomljeno v prvi vrsti vsled naraščajoče produkcije v Boliviji in Malaki. Vlada smatra močno kolebanje cen v zadnjem času kot škodljivo za producente in konsumente in pozdravlja zato vsak poskus stabilizacije cinovih cen na pametni višini; s tem se zagotovi potrebna produkcija za konsum in se na drugi strani prepreči umetna povišanja cen. Vlada je sklenila glede na sedanje nizke cene, da produkcija cina na Banki ne bo zvišala, in naj znaša v tekočem letu kvečjemu 220.000 ton. Banka je otok v Nizozemski Indiji, ki producira skupaj s sosednim otokom Billiatonom največ cina. Bolivija je pričela s pomnoženo produkcijo prav v zadnjem času.

VELETRGOVINA
kolonijalne in špecerijske robe
IVAN JELAČIN
LJUBLJANA

Zaloga sveže prazene kave, mletih dišav in rudniške vode.

Točna in solidna posrežba!

Zahtevajte ceniki!

KLIŠEJE

— IZDELUJE SOLIDNO —

VSEH VRST PO FOTOGRAFIJAH
ALI RISBAH V ENI ALI VEČ BARVAH
— KONKURENČNE CENE —

KLIŠARNA ST. DEU LJUBLJANA
DALMATINOVA ULICA ST. 13

VINOCET
tovarna

vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana

nudi najfinejši in najokusnejši namizni kis iz pristnega vina.

Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna:
Ljubljana, Dunajska cesta 1a, II. nadstr.

Zahtevajte ponudbo!

Račune, memorandume, cenike, naročilnice v blokih s poljubnim številom listov, kuverte, etikete in vse druge komercialne tiskovine dobavlja hitro po zmernih cenah

TISKARNA MERKUR
LJUBLJANA, Gregorčičeva ulica 23
TELEFON 2552 — Za večja naročila zahtevajte proračunel

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

USTANOVLJENA 1900

CENTRALA: LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA

PODRUŽNICE:

Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metković, Novisad, Novomesto, Ptuj, Rakek, Sarajevo, Slovenjgradec, Split, Šibenik, Zagreb

Brzjavni naslov: **BANKA**

Brzjavni naslov podružni: **Ljubljanska banka**

Telefonske številke: 2861, 2413, 2502, 2503

Delniška glavica: Din 50.000.000.—

Skupne rezerve cca. Din 10.000.000.—

Se priporoča za vse bančne posle